

Chinees zilver voor beginners

Zilveren trofee-kan in balustervorm, China, ca. 1890, gedecoreerd met gestileerde bladeren, naturalistische patronen en draken tussen wolken in een landschap van bergen, gebouwen, figuren en bomen, met handelsmerk 'WH90' (Wang Hing). © Pushkin Antiques.

Minder bekend dan porselein, maar minstens zo verfijnd. Chinees zilver werd tussen 1780 en 1940 gemaakt en - voornamelijk - naar het Westen verscheept. Onder meer in het Verenigd Koninkrijk vond dit exportzilver een dankbare afzetmarkt. COLLECT wijst beginnende verzamelaars de weg, met de hulp van expert en handelaar Alexander Pushkin. "Het eerste object dat een beginnende verzamelaar van Chinees zilver zou moeten kopen? Een boek."

TEKST: CELINE DE GEEST

Met Chinees zilver wordt in de eerste plaats exportzilver bedoeld. Hoewel er zeker ook zilveren objecten voor het binnenland gemaakt werden, was het grootste deel van de productie bestemd voor de westerse markt. Het zilver kwam van Zuid-Amerika naar Europa, en werd door de Europeanen in China verhandeld voor goederen als thee, zijde en kruiden. Tegen het midden van de 18e eeuw was deze ruilhandel al 150 jaar aan de gang, maar doordat er plots veel minder uit de Zuid-Amerikaanse zilvermijnen kwam werd zilver een schaarser goed. De voor export gemaakte zilverwaren stegen in waarde en in populariteit. Net zoals de Chinese pottenbakkers exportporselein op maat van westerse consumenten maakten, creëerden Chinese zilversmeden rijkelijk versierde objecten voor internationale klanten.

Zilveren geëmailleerde mand met deksel, China, ca. 1790, handgeweven filigraan ondersteund door zes bladvormige poten, lusvormig handvat, 23 x 26 cm.
© Pushkin Antiques.

WESTERSE VORM, OOSTERSE ICONEN

De vroegste productie van Chinees zilver vond voornamelijk plaats in de ateliers van Canton (het huidige Guangzhou), toen de enige Chinese haven waar met Europa gehandeld mocht worden. Die vroege stukken werden vaak gemaakt in de neoklassieke Amerikaanse en Britse georgiaanse stijl, en zijn vandaag populair onder verzamelaars, zegt handelaar en kenner Alexander Pushkin van het Britse Pushkin Antiques. "Vooral het zeer fijne, gedetailleerde zilverwerk uit de 18e eeuw is gewild." Pushkin toont bij wijze van voorbeeld een servies van twee theekopjes en twee schoteltjes uit de vroege jaren 1700. "De schotels zijn prachtig met de hand gegraveerd met voorstellingen van

De draak is een zeer vaak voorkomend motief op Chinees exportzilver uit de 19e en 20e eeuw.

vogels tussen bloeiende bloemen. Zulke scènes waren geliefd aan het Chinese hof en de schilders van de Ming-dynastie, en keren regelmatig terug in latere Chinese kunstwerken." Het is die combinatie van westerse vormen en oosterse iconografie die vandaag, net als toen, geliefd is. Enkele van de voornaamste motieven uit de Chinese kunst zijn de chrysant, prunus, orchidee en bamboe. Samen vertegenwoordigen ze de vier seizoenen, of ook wel

de vier edelen. Daarnaast draagt vooral de draak een rijke betekenis. Als symbool voor macht en voorspoed, en een duidelijke verwijzing naar de keizer, werd de draak een van de meest voorkomende motieven op Chinees exportzilver uit de 19e en 20e eeuw. Al deze symbolen, gecombineerd met figuren van goden en veldslagen, bevatten betekenissen die voor de westerse blik vaak verscholen bleven. Maar alleen al hun decoratieve waarde sprak tot de

Zilver-vergulde theekopjes en schotels, vroeg-18e-eeuwse Qing-dynastie, gegoten en handgegraveerd, met afbeeldingen van edellieden, omringd door bloesembomen, vogels en pagoden. © Pushkin Antiques.

“Koop een boek en bestudeer het zorgvuldig, leer de makers, de verschillende objecten en patronen kennen.”

ALEXANDER PUSHKIN

verbeelding van de 19e-eeuwse Europaan, op dat moment in de ban van het oriëntalisme.

EEN ECHTE VERVALSING

De hedendaagse verzamelaar heeft meer informatie ter beschikking, en verdiept zich behalve in de symboliek bij voorkeur ook in de verschillende merken die op het Chinees zilver terug te vinden zijn. Ongeveer alle stukken Chinees exportzilver dragen merktekens van de handelaar of imitaties van Engelse keurmerken. Sun Shing and Lin Chong, actief in Canton tussen 1790 en 1885, behoren tot de bekendste handelaren en gebruikten naast de initialen 'SS' ook imitatiemerken. Een andere handelaar gebruikte het merk 'WE/WE/WC', een nogal flagrante vervalsing van het merk van de Engelse zilversmeden

William Eley, William Fearn and William Chawner - de alerte lezer vindt meteen de schrijffout. Een merk dat meer naar het einde van de bloeiperiode van Chinees zilver zijn opmars maakte was dat van Wang Hing & Co. In de vorige eeuw groeide het merk uit tot een keten met filialen in Canton, Shanghai en Hong Kong. “Het zeldzaamste”, vertelt Pushkin, “zijn geëmailleerde stukken. Maar ook grotere objecten, zoals kruiken met deksels, zijn zeldzaam en daardoor is er veel vraag naar.” Veel vaker zien we thee- en koffieserviezen, besteksets en dienbladen. Toen de Chinezen in 1842 de Opiumoorlog verloren van de Britten en het Verdrag van Nanking werd ondertekend, was Kanton niet langer de enige handelshaven. De Chinese markt werd opengebroken en de export steeg aanzienlijk, samen met de vraag naar

dit soort gebruiksvoorwerpen. Een goed uitgangspunt voor de beginnende verzamelaar dus, maar het eerste object dat elke beginnende verzamelaar zou moeten kopen is volgens Pushkin een boek. “Koop een goed boek en bestudeer het zorgvuldig. Leer de makers, de verschillende objecten en patronen kennen. Maak jezelf vertrouwd met wat er zoal is en zoek uit wat je leuk vindt aan Chinees zilver. Of het nu de opvallende draken zijn, de dichte bloemmotieven, een interessante strijd of aristocratische taferelen, of gewoon de geschiedenis van Oost en West. Het naslagwerk dat ik elke enthousiaste verzamelaar aanbeveel, is geschreven door Adrien Von Ferscht, de meest vooraanstaande deskundige ter wereld en een zeer goede vriend van mij.”

CHINESE NOUVEAU RICHE

“Een beginnende verzamelaar moet goed uitkijken voor vervalsingen”, waarschuwt Pushkin. “De afgelopen jaren is de markt daarmee overspoeld. Gelukkig zijn er verschillende manieren om ze te onderscheiden van de authentieke stukken. Meestal zijn het zware afgietsels waarop weinig

reliëf te zien is. Bij de originele stukken is de kwaliteit beter en het reliëf dener. Bovendien zijn de merken op de vervalsingen heel erg glad en is er vrijwel geen teken van slijtage." Het is geen toeval dat vooral de laatste jaren meer vervalsingen opduiken. Die trend volgt immers de stijgende populariteit van Chinees zilver. Die grotere belangstelling is niet alleen in Engeland te zien, zoals vroeger, maar ook in China.

"De snelle groei van de Chinese economie en de daaropvolgende opkomst van de superrijken hebben een nieuwe generatie verzamelaars gecreëerd, geïnspireerd door een groeiend nationalisme en interesse in kunstgeschiedenis. Anderen gebruiken het zilver als een investering of als geschenk binnen hooggeplaatste politieke kringen." Toch lijkt vandaag bij ons het Chinees zilver een eerder onbekend verzamelge-

"De afgelopen jaren wordt de markt overspoeld door vervalsingen."

ALEXANDER PUSHKIN

Tafelornament met zilveren vergulde filigraan, geëmailleerd en ingezet met edelstenen, China, ca. 1750, gedecoreerd met bladeren, vogels, een berg met figuren, gebouwen, een brug en een pagode, 39 x 32 cm. © Pushkin Antiques.

Rechthoekige zilveren mand

China, ca. 1900

De randen versierd met irissen, bamboe, prunus en chrysanten, het handvat in de vorm van twee draken rond een parel, toegeschreven aan Yi An, met handelsmerk van Ye Ching, Tientsin, lengte: 25,4 cm. © Christie's. Verkocht op de veiling Chinese and Japanese Export Silver Online: Property from the Collection of Myrna and Bernard Posner, 15 t/m 22-08-2019, prijs: € 1.935.

Zilveren driedelige theeset

China, tweede helft 19e eeuw

Bestaande uit een theepot, een melkkan en een suikerkom met deksel, allemaal op vier pootjes, gedecoreerd met huiselijke scènes en met drakenhandvaten, met handelsmerk van Wang Hing & Co, Canton en Hong Kong.

© Christie's. Verkocht op de veiling Chinese and Japanese Export Silver Online: Property from the Collection of Myrna and Bernard Posner, 15 t/m 22-08-2019, prijs: € 8.600.

Zilveren beker met twee handvaten

China, ca. 1900

Gedecoreerd met bloemen op de voet, een dorpsscène op de kom, en vissen, schelpen en een kraanvogel tussen bamboetakken op het deksel, met merk van Quan, Canton, en handelsmerk van Lee Ching, Kanton, Hong Kong en Shanghai, hoogte: 38,7 cm.
© Christie's. Verkocht op de veiling Chinese and Japanese Export Silver Online: Property from the Collection of Myrna and Bernard Posner, 15 t/m 22-08-2019, prijs: € 11.815.

Zilveren beker met deksel

China, ca. 1890

Op een vierkante voet en gedecoreerd met draken, chrysanten, een kerselaar en een bamboebos met vogels, met handelsmerk 'KHL' (Kwong Hing Loong & Company).
© Pushkin Antiques.

“Het zeldzaamste zijn geëmailleerde stukken. Maar ook grotere objecten, zoals kruiken met deksels, zijn zeldzaam en daardoor is er veel vraag naar.”

bied, in tegenstelling tot het porselein dat eveneens naar westerse smaak gemaakt werd. Pushkin meent dat dit enerzijds aan de antiekmarkt in het algemeen ligt: die is groter in het Verenigd Koninkrijk en daarom is er een diverser aanbod. “Anderzijds is het Verenigd Koninkrijk nu eenmaal historisch de grootste importeur van zilver uit China.” Maar nu ervaren verzamelaars de ‘standaard-objecten’ zoals bekers en kommen in de verzameling hebben en op de uniekere stukken beginnen te azen, is het aan een nieuwe garde om zich te verdiepen in het even oosterse als westerse Chinese zilverwerk. Vol geschiedenis, maar geboren uit een mercantilisme dat nog steeds hedendaags aanvoelt.

 BEZOEKEN

Pushkin Antiques

Grays Antiques Market
58 Davies St, London
www.pushkinantiques.com

 LEZEN

Chinese Export Silver 1785-1940,
door Adrien Von Ferscht, 4e editie, 2015.